

‘Willen en durven v

Techniek

[Jacqueline Wijbenga]

De lage melkprijzen nopen veehouders tot het kritisch beoordelen van hun kostprijs. Voer heeft daarin een belangrijk aandeel. Door het strategisch inzetten van relatief dure additieven kan toch worden bespaard op de voerkosten, zo bleek tijdens een studiemiddag van Speerstra Feed Ingredients.

„Voerkostenbeheersing is een kwestie van precies voeren”, betoogt Jan Pool van Speerstra Feed Ingredients tijdens een studiemiddag over kostenbesparende maatregelen. Pool geeft aan dat verschillende additieven kunnen worden ingezet om meer melk uit een kilo voer te halen. „Door hogere productie of betere gehalten kan een relatief duur additief zichzelf goed terugverdienen.” Wel geeft hij toe dat het voor een voer-voorlichter en/of boer steeds moeilijker wordt om daarin de juiste balans te vinden. Volgens Henri van Ittersum van adviesbureau EuroKoeldee ligt de basis bij een mentaliteitsverandering. „Bedrijven moeten hun voerstrategie willen veranderen.”

Onderzoek

Die verandering in denken kan worden ondersteund door informatie uit onderzoek en uit de praktijk. Vandaar dat Schothorst Feed Research (SFR) in opdracht van Speerstra Feed Ingredients onderzoek heeft gedaan naar het verlagen van de krachtvoergif in combinatie met het verstrekken van de gistcultuur Diamond V en Nitroshure, een slow release ureum. „Dit ureum is gecoat met verschillende lagen vet. Doordat het langzamer beschikbaar komt, zijn er voor de nutritionist meer mogelijkheden om ureum te optimaliseren”, aldus Pool. Nitroshure verbetert de voerbenutting en pensgezondheid en creëert extra ruimte in het rantsoen, zodat eigen ruwvoer of meer structuur in het rantsoen kunnen worden opgenomen.

„Gecoat ureum bevat veel eiwit, 2,5 kilo per kilo product”, aldus SFR-onderzoeker Wilfried van Stralen. „Het moet daarom worden ingerekend in het rantsoen op basis van voederwaarde.” Voordeel van het langzamer beschikbaar komen van ureum is dat de microflora beter functioneert doordat er niet een plotselinge ammoniakpiek is. „Ook

Mineralen

Speerstra Feed Ingredients levert verschillende organisch gebonden mineralen, de chelaten. „Chelaten zijn verhoudingsgewijs duurder dan anorganische mineralen, maar door de bank genomen is de benutting van organisch gebonden mineralen 30 procent beter”, aldus Jan Pool van Speerstra Feed Ingredients. Naast een slechtere benutting van anorganische mineralen, hebben te hoge gehalten een negatief effect op het functioneren van het dier. „Als een koe bijvoorbeeld teveel zink krijgt, presteert het dier minder.” Dit kan worden opgelost door in een deel van de mineralenbehoefte te voorzien middels anorganische mineralen en het overige te verstrekken als chelaat. „Chelaten kunnen daarnaast uitkomst bieden om antagonistische effecten te compenseren. Anorganisch gaan calcium en zink niet goed samen, maar als dit wordt toegevoegd in de vorm van zinkchelaat levert het geen problemen op.”

de lever ondervindt daarvan dan geen hinder en functioneert beter.” Van Stralen gebruikte voor zijn onderzoek naar het effect van Diamond V en Nitroshure 32 melkkoeien; 16 controle-dieren en 16 behandelde. De controle koeien kregen 6 kilo krachtvoer, de dieren in de behandeling kregen 2 kilo krachtvoer minder. „We verwachten hiermee een betere voerefficiëntie met behoud van productie.” Daarnaast kregen alle dieren een basisrantsoen van mais- en grassilage, soja- en raapzaadschroot en mineralen. De drogestofopname van de dieren, krachtvoeropname, melkproductie en -samenstelling en het gewicht van de dieren werden bepaald na de proefperiode van zes weken. „De totale voeropname na de proefperiode was voor de beide groepen vergelijkbaar. De dieren die minder krachtvoer kregen, namen meer ruwvoer op”, constateert Van Stralen. Het verlagen van de krachtvoergif had tot gevolg dat de energie- en eiwitdekking onvoldoende was. „Dit was grotendeels toe te schrijven aan de kwaliteit van de maiskuil die slechter was dan op basis van analyseresultaten was bepaald.” De slechte maiskwaliteit had ook effect op het ureumgehalte van de melk. „De pensfermentatie verslechtert en daardoor stijgt het ureumgehalte.” De slechtere energie- en eiwitdekking hadden geen effect op de productieresultaten van de koeien. Per saldo produceerden de koeien evenveel melk, maar hadden daarvoor minder voer nodig. „De voerefficiëntie verbeterde.” Maar

n veranderen'

Speerstra Feed Ingredients belicht voerkostenbeheersing

„Duurdere producten zijn waardevol, als het rendement maar stijgt“, aldus Henri van Ittersum.

Van Stralen geeft toe dat de dieren dat op termijn niet zullen vasthouden. „Als de eiwitdekking laag blijft, worden de aminozuren methionine en lysine beperkend en daalt de melkproductie op termijn.“ Dit kan eventueel worden hersteld door het inzetten van beschermde aminozuren, bijvoorbeeld Aminoshure. De onderzoeker ziet op basis van deze proef wel mogelijkheden voor het verlagen van de krachtvoergift. „Het is lastig om uit deze proef eenduidige conclusies te trekken, omdat de resultaten het effect zijn van drie dingen tegelijk.“

Praktijk

In de dagelijkse melkveepraktijk zijn er nog veel meer factoren die de resultaten kunnen beïnvloeden. Toch vindt Jan Speerstra, directeur van Speerstra Feed Ingredients, het van belang om juist daar kennis en ervaring op te doen met zijn producten in combinatie met een lagere krachtvoergift. Dit najaar plaatste hij een oproep in de agrarische pers waarin hij melkveehouders vroeg mee te werken aan een praktijkproef. Inmiddels zijn de eerste melkveehouders overgeschakeld op rantsoenen gebaseerd op de adviezen van Henri

Wilfried van Stralen ziet wel mogelijkheden voor het verlagen van de krachtvoergift in de melkveehouderij.

Van Ittersum, die dit project voor Speerstra uitvoert. Net als Speerstra is Van Ittersum ervan overtuigd dat laag krachtvoergebruik niet ten koste hoeft te gaan van productieresultaten en dierconditie. „Voorwaarde is wel kwalitatief goed ruwvoer“, aldus Van Ittersum. Hij werkt sinds een paar maanden samen met een melkveehouder in het Limburgse Horst. „Daar wordt een volledig TMR-rantsoen gevoerd. Ze hebben er gemiddeld 150 koeien aan de melk.“

Voordat het experiment begon, analyseerde Van Ittersum de kwaliteit van het ruwvoer. „Ik constateerde dat er te weinig structuur in zat. Op basis daarvan hebben we eerst het rantsoen aangepast door koolzaad toe te voegen en een andere, meer structuurrijke kuil te openen.“ De melkveehouder stelde zichzelf tot doel zonder soja te voeren en in plaats daarvan de gerst van eigen land te gebruiken. „Die was te slecht geplet en te rijp en niet geschikt als vervanger van de soja, al hebben we dat in eerste instantie wel gedaan.“ Omdat het rantsoen veel snelle eiwitten bevat, was een aanvullende snelle koolhydratenbron nodig. „Dat werd broodmeel.“

Reductie

Na de rantsoenaanpassingen werd het experiment gestart, met als belangrijkste doel een halve cent per liter melk op de voerkosten te besparen. „Op dit bedrijf lagen die op 5,6 cent toen we begonnen“, vertelt Van Ittersum. De krachtvoergift is in werkelijkheid niet met 2 kilo teruggebracht, maar met 1,1 kilo per 100 kilo melk. Aan het rantsoen is wel Nitroshure toegevoegd, maar slechts 50 gram. „De OEB was al hoog, ook zonder Nitroshure. Vandaar dat we lager doseren dan het advies. Bovendien scheelt dat in de kostprijs“, licht Van Ittersum toe. Het resultaat van de eerste rantsoenaanpassing was een kostprijsreductie van 0,4 cent. „Op basis van melkleveranties en melkanalyses passen we het rantsoen gaandeweg aan om een optimum te vinden. Het lijkt erop dat we nu bijvoorbeeld het ureumgehalte in de vingers hebben.“ Na opnieuw enkele aanpassingen, waarbij onder andere een kleine hoeveelheid soja weer is teruggebracht in het rantsoen, ligt de kostprijs van het voer nu op 4,5 cent per kilo melk. „Op dit bedrijf hebben we ons doel bereikt, al zal de prijs wel weer wat omhoog gaan als we het rantsoen aanpassen om een gunstigere verhouding Lysine/Methionine te realiseren.“ Of dat ook op andere bedrijven in zo'n korte termijn mogelijk is, zal de praktijk uitwijzen.

„De eerste ervaringen geven aan dat je duurdere producten dus best kunt inzetten, als het totale rendement maar stijgt“, besluit Van Ittersum. ■

